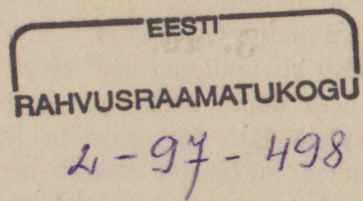

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 12-го Сентября 1890 г.

Gordon Ameerikamaal.

Maakond, mille üle Gordon walitsema pidi, on 1700 penikoormat pikuti ja 700 penikoormat laiuti ja nimetasse Sudaniks ehk ka „musta inimeste maaks.“ Lugija teab, et 1 penikoorm on 7 wersta, siis oli see maakond 11,900 wersta pit ja 4,900 wersta lai. Sellest näeme, kui suur Gordoni tööpõld oli, sest selles suures maakonnas pidi ta orjakauplust lõpetama. Jumala nimel hakkas ta tööle ja warsti panid kõik ta usinust ja osawust imeks. Ta reisis wahet pidamata ühest kohast teise ja püüdis waese rõhutatud rahwaga tuttawaks saada ja nende usaldust ärateenida. Ta kinkis neile wiljaseemet, õpetas neid paremini põldu harima, trööstis neid nende kurwastuses ja käis nendega ümber kui isa lastega. Rahwas õppis teda ka pea usaldama ja auustama. Mitmed tulid ta juure ja palusid, et Gordon nende lapsed oma juure wõtaks ja ülesse kaswataks, et naad mitte orjakauplejate kätte ei sattuks; naad ise neid ommeti kaswatada ei jõuda. Ka siin täitis Gordon rahwa tahtmist nii palju kui jõudis. Aga nii hea ja lahke kui Gordon alama rahwa wastu oli, niisama wali oli ta rahwa maharõhujate, orjakauplejate wastu ja need õppisid teda pea tundma ja kartma.

Kus ta ühe orjakaupleja kätte sai, pani ta selle wangi. Siin käis ta aga tihti neid waatamas ja kõneles tunnid aega nendega. Kus ta nägi, et keegi oma süüd kahetses, selle wõttis ta oma teenistusesse ja püüdis teda parandada; teised saatis ta oma pealinna, Kartumi, kus naad nuheldud said. Orjakauplejatega kõneledes sai ta kuulda, et suurem hulk orjakauplejaid riigiwalitsuse loaga oma hirmust kauplust toimetawad ja siis raha riigiametnikutega jägawad. See ei imestanud teda sugugi, sest ta oli juba seda enne teadnud, aga see kurwastas teda väga, sest ta nägi nüüd ikka selgemini, et ainult Jumal tema poolt on ja et tall riigiwalitsuse poolt misliki tuge loota ei ole. Inimesed, keda ta orjakauplejate käest peastnud oli, hoidsid ihu ja hingega Gordoni poole. Kui Gordon neid oma kodumaale tagasi saata tahtis, palusid naad teda põlwili maas neid oma juure jätta, et naad jälle uueste oma mõrtsukate kätte ei sattu. Naad tahtsid surmani „weikese kediime“ juure jääda, kuidas naad Gordoni nimetasid, kes palju paremini oma rahwa eest

muretses, kui „suur kediiwe“ (see on Egiptuse kuningas). Pärissorjade hulgas olid ka palju haigeid; nende eest kandis Gordon iseäranis hoolt. Ühe haige emakese üle kirjutab ta oma öele: „Kaugel kodumaast ja omastest, oli mull väga armas selle wana naesterahwa eest muretseda, keda orjakauplejad toledaste olid piinanud ja peksnud; täna heitis ta nüüd hinge. Kui rõõmus oli ta surses, et nüüd kõigest wiletsusest peaseb! Ma loodan, et ta õnaste on surnud, sest ta tundis oma Lunastajat.“

Sanbeti jõe äärne maakond on Egiptuse maale sedasama, mis Siberimaa Wenemaale on, see on see koht, kuhu kurjategijad wiidud saamad. Orjakauplejatele oli see maakond mõnus pelgupaik. Siin puhkasid naad oma warastatud wangidega ja müüsid neid oma uute peremeestele. Et neid häbemata hingekauplejaid finni tabada, jäi Gordon hulga soldatidega kaua seia elama ja asutas siin mitu kindlat kohta, kuhu ta soldatid wahits pani. Üks orjakaupleja teise järele sai finni wõetud, nõnda et warsti keegi enam siin ennast näidata ei julgenud. Glu siin üksikus kõrwes oleks Gordonile igawaks jäenud, kui tall mitte järjest tööd teha poleks olnud. Püri tundides parandas ta soldatite uurisid ehk tegi rottilõksusid, keda siin lõpmata tarwis oli.

Teine kindel koht, kus Gordon iseäranis orjakauplejaid püüdis, oli Kondoforo linn Niiluse jõe ääres. Siin pidi Gordon weel ühe teise waenlasega wõitlema, sest kui ta sinna tuli, jäid soldatid soojatõbesse raskete haigeks. Gordon ise põdes kaua aega ses haiguses, aga fiiski ei jätnud ta järele haigete eest hoolt kandmata. Haigusest nii nõrk, et weel waewalt käia wõis, tuikus ta ühe juurest teise juurde ja andis neile, mis waja oli. Sell ajal kirjutas ta koju: „Mull on väga palju oma haigetega tegemist ja ma ei tea weel millal see lõpeb. Suurem osa mu soldatid ja seltsimehi on raskete haiged ja palju surewad, ma ise olen kui wari. Aga meie peame kõik paha wastu wõtma ja ka selle eest tänulikud olema ja meeles pidama, mis laulusalm ütleb:

Kõik teeb hästi Sumal!

Anna kiitust temal',

Kui on häda käes!

Kui sull wiletsusi

On ja ahastusi,

Ta on abimees.

Zoonas see läks meresse,

Sumal teda surmast peastab,

Nii sull appi tõtab.“

Kui haiged sugu paremaks said, hakkas Gordon jälle uueste reisima ja orjakauplejaid püüdma.

Runa aga Gordon nüüd kõige usinusega ja truusega Egiptuse maa ja rahwa kasuks töötas, nägi ja kuulis ta sagedaste, et kediime ja tema ministrid paha meelega Gordoni püüdmiste peale waatasid ja igal pool, kus wõisid, tema tööd takistasid. Teutus ja pillamine oli tema auusa töö palk. Egiptsa ei hoolinud Gordon sellest, sest tänu polnud ta ilmaški püüdnud, aga kui ta orjakaupluse vastu wõitlemine wiimaks koguni wõimatumaks sai tehtud, oli tal kindel nõu oma ametit maha panna. Kediime oli tahtnud, et Niiluse jõgi kunni Wiktoria järweni Egiptuse-maa kauplusele amatud saaks; Gordon oli seda lubanud ja ta ei tahtnud enne mitte koju tagasi reisida, kui ta seda saaks korda saatnud. Ta wõttis selle reisu ette, jõudis õnnelikult Wiktoria järweni, mida ta laewaga risti ja põigiti läbi reisis ja seadis siin Egiptuse lipu üles. Sell ajal kui Gordon weel siin järwe mõetmises ja kindlaks tegemises ametis oli, sai ta kediime käest kirja, kus see mitmet Gordoni püüdmist ja tegewust laitis ja selle auusat meelt väga kurwastas. Gordon istus filmapilk maha ja kirjutas kediimele, et ta ainult Egiptusemaa ja rahwa kasu on püüdnud ja kui kediime tema tööga rahul ei ole, siis lahkub ta filmapilk ametist. Ta ei olnud seda kirja weel ära saata saanud, kui kediime käest teine kiri tuli, kus see Gordoni lõpmata kiitis, ommeti ei lastnud Gordon ennast enam eksitada, ta pani oma ameti maha ja kirjutas koju õele: „Mull on kindel nõu siit lahkuda ja koju tulla; enne Nääri kuud ei wõi ma aga weel Inglismaale jõuda. Oh, oleksin ma juba kodu! Ma mõtlen, kui õnnelik olen ma kui jälle teie juures olen; kodumaa kirik ja waike pühapäewa pühitsemine, isamaa õitsewad aasjad kohawad kased, kui armsad olete teie mulle! Miski hinna vastu ei taha ma teid enam Ahwrita liima kõrbede vastu wahetada. Ma tahtsin waesid inimesi nurjatuma rõowlite käest peasta, ma olen teinud, mis wõisin. On see Sumala tahtmine, et ma siin inimese soule enam kasu saata ei tohi, siis ohwerdan ma oma elu jälle Inglismaa waestele.“

Seda kirjutas Gordon Sõikuse kuus 1876 aastal ja kui ta oma aasjad Egiptuse maal oli õiendanud, istus ta laewa ja jõudis Jõulu-laupäewa õhtuks koju. Kolm aastat oli ta amet Egiptusemaal kestanud ja mis ta selle aja sees seal korda oli saatnud, wõime järgmisel kombel kokku wõtta: ta oli Niiluse jõe kauplusele awanud ja ümber kaudse maa läbi uurinud; ta oli tähtsamad kohad Niiluse ääres kindlaks teinud ja soldatid wahiks pannud ja mis kõige suurem oli, ta oli orjakaupluse suuremalt jäult lõpetanud. Kui raske ja murerikas tema töö oli, on

ärarääkimata. Peaaegu kõik soldatid ja ohwetserid, kes Inglismaalt talle kaasa olid tulnud, surid Egiptusemaal ehk kautasid oma termise ja tulid wigaselt kodumaale tagasi; ainult Gordonil näitas raudne termis olemat. Aga ka Gordoni termis oli rikutud ja ta põdes veel kaua kodumaal. Tema ohwitsersid lahkusid temast kui armsast isast tänuliku südamega ja tõutasid eluaja teda kui eesmärki meeles pidada.

Kiipea kui Gordon Inglismaale jõudnud oli ja see igal pool tuttavaks sai, et ta enam Egiptusemaal tagasi ei lähe, sai mitmel pool nõu peetud, kas see mitte hea ei oleks, kui Gordon Bulgariamaa kuberneriks saaks nimetatud. Armas lugija ehk mäletab, et enne Wene-Türgisõda, mis 1877 hakkas, Bulgariamaal segadused olid. Ristiinimesed, keda türklane „risti koeraks“ nimetab, said koledate piinatud, mis pärast ka meie kallid keiser Türgi sultaniga sõdima hakkas, et wae- sid ristiinimesi türklaste käest peasta. Kui nüüd Gordoni käest küsiti, kas ta nõus on Bulgariamaale kuberneriks minema, wastas ta, et ta kediiwega veel mitte jäedawalt lahkunud ei ole ja et ta veel ootama peab, enne kui ta uue ameti omale wõtta tohib. Ja just seltsamal ajal sai Gordon kediiwe käest mitu palwe kirja, et ta jälle Egiptusemaal tagasi tuleks ja maad ja rahwast hukatusest peastaks. Gordon wastas, et ta tuleb ja kediiwe soowi täidab, kui see tema tingimised wastu wõt- tab. „Ma olen kediiwele uueste lubanud,“ kirjutas ta Inglismaal oma sõbrale, „aga selle tingimisega, et ta üle terve Sudanimaa walitsuse minu kätte annab. Ma ei usu mitte, et tal selleks peaks himu olema. Ma loodan, et meie kuue nädala pärast üks teist jälle näha saame. Täna õhtul reisin ma Egiptusemaal; kui ma näen, et ma midagi teha wõin, siis reisin jälle mööda Niiluse jõge edasi, kui mitte, olen kuue nädala pärast kodu tagasi.“

Gordon sai Kairois toredaste wastu wõetud ja kõik ta soowid said täidetud. Ismail pasha, orjakaupluse toetaja ja Gordoni kõige suurem waenlane sai ametist lahti lastud ja Gordon tema asemele üle Sudani ja seal ümber kaudsete kubermangude kindral-kuberneriks nimetatud. See sai kõiges Egiptusemaal awalikult kuulutud ja ühtlasi teada antud, et Gordonil käsk on antud orjakauplust täieste lõpetada, teesid korra peale seada ja seal kõrwal tüli Abessinia kuningaga Suhani ja Egiptusemaal wahel lõpetada. See uus amet oli palju raskem, seda teadis Gordon selgeste, aga ommeti wõttis ta selle wastu.

Meie ei tohi mitte unustada, et mitte auuahnus Gordonit ei hihutanud seda suurt tööd ette wõtma, waid armastus oma ligimeste wastu ja see teadus, et Jumal teda sesse ametisse on pannud õnnetumaid

peastma. Sellepärast ei julgenud ta mitte siit lahkuda, ehk ta küll nägi, kui raske töö see oli. Kõik panid imets, et Gordon teist korda sinna kardetawale maale, kus Euroopa maa inimese termis kui rohi päewa käes närtsub, uueste läks ja sõbrade ja omaste keeldu ei kuulnud.

Mai-kuu 5-mal päewal sai Gordon suure auu ja toredusega oma uude ametisse pandud. Kõik linn oli soldatid täies, mees mehes finni ja suured tükid murisefid, et maa wärises. Ülempreester luges awaliku ametikuulutust ja nüüd pidi Gordon wana wiisi järel kõne pidama. Aga see lootus oli asjata. Ta ütles ainult: „Sumala abiga tahan ma waekausi õige ühetasa hoida.“ Need sõnad rõõmustasid aga kuuljaid enam, kui et ta tunni aega kõnelenud oleks. Pärast jägas Gordon omast taskust tuhat naela sterlingi (kümme tuhat rubla) waestele.

Gordon pidi nüüd oma suureks meelehaiguseks toredas palees elama. 200 ohwitseri ja soldatid pidid teda teenima. Ta ei tohtinud istmelt ülesse tõusta, kui ta wõeraid wastu wõttis; teised pidid aga tema eest alati püsti tõusma. — Wõib iseenesest mõista, kui wastu meelt Gordonile see oli, aga riigi kassu pidi ta täitma. Ta naeris siiski „niisuguse rumaluse“ üle ja kui wahel siit maa mehed ta juures olid, ütles ta Inglis keeli, et Egiptusemaa mehed ei mõistnud: „Koh, wana sõber, ma arwan, et meie juba küll üks teiseega kommetit oleme teinud, on aeg, et sa koju lähed.“

Gordoni pealin oli jälle Kartum. Kui ta mõned päewad siin oli olnud, keelas ta ihunuhtluse ära, millega tuhanded õnnetumad igapäew piinatud said. Ka hakkas ta palwekirjasid wastu wõtma, kuna seia maale iga palwe kirjatooja piitsuga kindral-kuberneri lossist ära aetud sai. Siis hakkas Gordon iseäralise osawusega orjakauplejaid finni püüdma, kellest Sebeer ja tema poeg Suleiman kõige wägewamad olid.

Ühest Suleimani peale tungimisest Fogia linnas kirjutab Gordon õele järgmisel kombel: „Ma olin kuulnud, et Suleiman oma rõõmlislagaga siin on ja tõttasin täies mundris linna. Ma olin poolteist tundi enne seia jõudnud, kui mu soldatid. Selle eest olen ma oma kamelile tänu wõlgu. Kui wäga orjakauplejad mind nähes ehmatasid, ei wõi sa arwatagi. Nende peamees oli kui piksest löödud, kui ta mind nägi. Kõik panid sõjariistad maha ja palusid armu.“

Waewalt olid inimesed kuulnud, et Gordon seia jõudnud, kui naad hulga kaupat tema juure ruttasid ja teda põlwili maas palusid, et ta neid nende piinajate käest peastaks. Gordon lubas neid wärjata ja walitses omale nende hulgast soldatid wälja, kes naesterahwast ja lapsi pidid kaitsma.

Ühe teise sõjakäigu üle sellesama Suleimani vastu teadustab üks teine kiri öele: „Sõljuti kuulsin ma, et Suleiman 6000 mehega Dara ilnna tahab ära võita. Silmapilt istusin ma oma kameli selga ja sõitsin oma teendri saatusel sinna. Mull oli üle 200 wersta sõita ja poolteist päewaga olin ma seal. Muidugi ei jõudnud mu soldatid nii ruttu sõita, ja kui ma waendlase laagrisse kihutasin olin ma ainult tuhandetej kärbestest ümberpiiratud. Muud wäge mull kaapas ei olnud. Oleks ja, armas öde, oma wenda sell filmapilgul näinud, ükspäini peale kuue tuhande waendlase hulgas, riided paksu tolmuga kaetud, nagu pruuniks päewatand ja liikmed ruttuldaseft ratsa sõidust kui puruks peksetud. Drjakauplejate peamees Suleiman, kena 22 aastane noormees tuli mulle vastu. Ma tõmmasin oma kindralkubernereri fullatud kuue selga ja astusin tema telki. Siin pidi ta oma seltsimeestega minu wiletsat Arabiakeelt kuulma, sest muud keelt ta ei mõista. Ma ütlesin neile, et ma wäga heaste tean, et naad Dara linna ärawõita ja rahwast päris orjaks müüa tahawad ja siin on minu wiimane sõna, et kui naad oma ettewõmisele kindlats jäewad, siis teen ma neid, nii pea kui mu soldatid seia jõuawad, kõik peajäu lühemaks. Rööwlite ehmatuse ja imestuse oli ärarääkimata, kui naad kuulsid, et ma kõik tean. Suleiman tõendas, et ta wangid wälja annab ja rahuga koju läheb. Ma tänan Jumalat, kes wõidu nii kergaste mu lätte andis. — Üks asi teeb mulle lõpmata südame walu! Mis pean ma nende 4 tuhande päris orjadega tegema, kes suuremalt jault naesterahwas ja lapsed on? Ma ei wõi neid mitte nende kaugele kodumaale tagasi müüa, ma ei jõua neid ka mitte toita; anna mulle nõu, armas öde! Kui ma naad muidu priiks lasen, on naad kõige õnnetumad, sest üks priiks lastud päris ori on kui lammas paksus metsas, mis kiskjaisft elajatest kühiseb, ta on kas täna ehk homme hundist murtud. Helbene Jumal! mis on sõda siin maal! See on awalik tapmine, põletamine ja rööwimine; wanad ja lapsed saawad maha löödud, keskealised inimesed orjaks müüdüd, külad ärahawitatud!

Ra siit wõib armas lugija näha, kui wäsimata ja kartmata Gordon omas amekis oli. Pärast jai ta kuulda, et Suleiman teda sell ajal kui ta ükfi waendlase laagrisse tungis, kinni wõtta ja surmata tahtis. Mis pärast ta seda ei teinud, on teadmata. Gordon teadis aga, et Jumal teda hoidis ja et ta tund weel ei olnud tulnud.

Kui hirmus orjakauplus on, sest kirjutas ta sellsamal aastal: „Mu süda lõhkeb waeste pärisorjade peale mõeldes. Üks teise külge kinni seutud, saawad need õnnetumad ühest kohast teise weetud, üks kõik kas naad haiged wõi termed on. Suurem hull on armsa omaste hul-

gaft lahutatud ja saavad nüüd palawaisse liiwakõrbedesse aetud, kus neil tilka wetki leida ei ole ja kus elus inimene pea ära närtfib. Igal pool hirwitawad mulle furnud pärisorjade pealuud wastu, kelle liha kiskjad loomad ära on söönud, sest kes äranõrleb ja enam edasi käia ei jõua, jääb metsaliste roaks tee ääre! Seile sõitsin ma ühe suurt sugu Egiptusemaa würstiga läbi kõrbe. „Kas sa näed würsti seda pealuud?“ ütlen ma talle. „See mees, kelle päralt see pealuu, on nüüd kõige kõrgema Jumala ees, keda teie „Allaks“ nimetate, ja ta kaebab, mis ja ta naese ja lastele oled teinud!“ Ta wastas: „Seda pole mina teinud!“ Võib olla, — wastasin ma, — ommeti sinu sulased on seda teinud sinu käsu järel ja Jumal ei jäta sind nuhtlemata.“ Ma olen hiljuti wälja arwanud, kui palju inimesi ühes ainsas kubermangus 4 aastaga, see on 1875 kuni 1879, päris orjaks on müüdnud ja neid on 81 tuhat! Täna said jälle 8 sada pärisorja priiks lastud ja orjakauplejad ära peletatud. Waesed orjad olid janust nõrkend, kui ma neid wastu wõtsin, 50 oli neist tee peal furnud.“

Kuus aastat töötas Gordon sell kombel wäsimata. Ta peastis mitu tuhat pärisorja, ehitas kindlusi kuhu ta soldatid wahiks pani, alustas uusi teesid ja uuris maad, kuhu seiamaaale weel keegi polnud saanud ja walmistas maakaartsi. Nüüd oli aga ta terwis nii rikutud, et ta ennast priiks wõtma pidi ja Inglismaale tagasi sõitis.

Minult mõned nädalad puhkas Gordon kodumaal ja hakkas siis esiteks kõige maailma imestuseks Indiamaa wiitsekuninga juures kirjutama. Ses ametis sai ta aga mõned päewad olnud, kui Hiinakeiser teda jälle Hiinamaale palus mässamist lõpetama, mida ta ka mõne nädala sees lorda saatis. Aastal 1881 tuli Gordon jälle Inglismaale tagasi ja sai nüüd Mauritsiuse saare peale ja sealst Lõuna-Ahwrिकासse saadetud mässajaid rahwajugusid waigistama. Lõuna-Ahwrिकास reisis ta Palästina maale, see on kuidas lugija teab, see maa, kus meie Önnistegija on sündinud, elanud, furnud ja ülesse tõusnud. Juba ammu oli waga Gordonil himu neid püha paikasi tundma õppida. Ta ei leppinud mitte üksi nägemisega, waid ta mõetis ja uuris neid kallid kohtasi, kus on Jeesuse sündimise koobas ja Jeesuse haud ja kirjutas selle üle raamatu, mille nimi on: „Tähelepanekud Palästinas.“ Palästinaast kutjus 1883 Belgia kuningas Leopold Gordoni ja tahtis teda Kongo riiki saata. Gordon oli juba tee peal sinna minemas, kui ta Inglisriigiwaltisuse käest kirja sai, et ta Sudanisse oma endise ameti peale tagasi läheks, sest seal oli jälle mässamine lahti. Üks mees, nimega Mahomed Ahmet, oli kui prohwet ülestõusnud ja tõendanud et

talle unes on käsi antud suure prohveti Muhamedi tööd edasi toimetada. Muhamed, kuidas lugija teab, oli Muhamedi ehk Türgiusu alustaja. Ta lautas oma usku tule ja mõdegaga laiale; teda ta ära võitis, see pidi ta usku heitma ehk surema. Sell kombel tegi ka see uus prohvet, kes ennast „maadi“ (see on: messijas) nimetas. Ta rõõvis ja põletas igal pool ja kes ennast ta alla ei heitnud, said surmatud.

Juba olid mitu sõjaväge ta vastu saadetud, aga asjata ja kui juba Ingliskindral Gits 10 tuhande mehega löödud sai, siis ei teatud enam muud meest kui Gordoni, kes veel aidata võib. Gordon läks muidugi kindlas usu lootuses Jumala peale ja hüüdis lahkudes oma sõbradele: „Wägede Jehoowa on minuga! On see Jumala tahtmine, siis võidan ma mässajad, kui mitte, siis langen ma selle rahwaga, kes kõige õnnetum on maailmas ja selle kasuks ma oma elu ohwerdan.“ Muidugi lootis ka Gordon, et Inglisriigi walitsus häda ajal teda toetab.

18-mal Künla-kuu päewal jõudis Gordon Kartumi, oma pealinna. Kui suure rõõmuga rahwas talle vastu tõttas, ei jõua kellegi fulg kirjutada. Tuhanded tungisid ta ümber ja püüdsid ta kätte ja jalgele suud anda; peale tungimine oli nii suur, et Gordon maha kukkus ja pea wigastud oleks saanud. Igal pool, kus ta näha oli hüüdis rahwas: „sultan! isa! peastja!“ ja ta oli walmis jälle kõiki kuulma. „Ma olen ilma sõjawäeta, aga Jumalaga teie juure tulnud“, ütles ta, „ja ma tahan teie eest seista wiimse were tilgani.“

Muidugi oli Gordon see mees, kes ka siin rahu ja korda jalale oleks seadnud, aga selleks puudusid talle kõige pealt soldatid. Waleprohwet „maadi“ andis oma rõõwlisalgale luba rõõwida ja põletada, mida Gordon muidugi ei wõinud lubada ja sell kombel oli „maadil“ rohkem sõjaväge. Gordon seletas asja nii hästi Egiptuse kui Inglisriigivalitsusele selgeste ära ja nõudis abi, aga kõik olid harjunud Gordoni „imeinimeseks“ pidama, kes ka ilma soldatiteta võidab ja wiitab abisaatmisega. Aga „raudne“ Gordon ei kautanud ka siin oma julgust ja lootust Jumala peale. Ta tegi Kartumi linna kindlaks kantsiks ja kaitstes linna ja inimesi kümme kuud oma wäheste wäehulgaga, kuna waendlaste hulgast tuhanded langesid, kes igapäew linna tormiga äravõita püüdsid. Kõigis endistes sõdades oli Gordon pealetungija, ja veel waprast ja osawast näitas ta ennast warjamises. Tõsine inimese waimu suurus näitab ennast wiletsuses ja ka Gordoni täielist usu julgust ja lootust Jumala peale õpime siin tundma. Mitmest tuhandest waendlastest ümberpiiratud, kaitseb ta ligi aasta linna ja rahwast oma peutäie soldatitega ja ta suguwennad Inglise peawad sell ajal ikka

nõuu, kas talli appi minna mõi mitte. Wiis kuud ei tulnud temast mingit teadust, wiimaks 29. Septembril tuli teadus, et Gordon ja ta sõbrad weel elus on ja et Kartum kaks kuud weel waendlase wastu panna mõib. See kiri oli aga juba 2 kuud wana. Oktobri kuu hakul hakkasid nüüd soldatid Inglismaalt Gordonile appi minema, aga alles Määri kuu lõppul jõudsid esimesed neist Kartumisse. See oli 28-mal Määri k. p. just Gordoni sündimise päeval, kui esimene abiwäe osa kindral Wilsoni juhatusel all Kartumi jõudis. Wilson tahtis auusa Gordonile tema sündimise päewaks rõõmu teha, aga oh paraku, juba oli hilja! Linn oli juba waendlase käes. Mitte enam ei lehwunud Egiptuse lip walli peal. Waenulikud kuulid tulid wingudes linnast neile wastu ja Gordoni ei olnud enam. Wilson pidi ümber pöörama. Aga kus oli siis nüüd Gordon? küsib kohkudes lugija. Kaks päewa enne Wilsoni jenna jõudmist olid kaks äraandjat wara homikul wärawad waleprohwetile lahti teinud ja waendlased linna sisse lastnud. Gordon tõttas oma weikese seltsiga neile wastu ja leidis surma, niisamuti kui kõik tema seltsimehed. Ta tegi tõeks mis ta oli öelnud ja kaitses linna kunni wiimse weretilgani. Nõnda lõpetas Gordon, kes kõik oma elu inimese sou kasuks oli ohwerdanud, niisugusel haledal kombel oma hiiwgawat elu 26-mal Januaril 1885, kuna ta alles kaks päewa pärast 52 aastat wanaks oleks saanud.

Aga nii hale ja kurb, kui selle auusa mehe surm ka on, oli ta surm ommeti üks kena surm, ta jäi truuks wiimse weretilgani. Ka näeme kindlaste, et see Jumala tahtmine oli, et tema truu julane sell kombel langes. Sell kombel hakkasid Euroopa riigid suurema hoolega waeste pärisorjade eest muretsema ja nende töö on head wilja kannud.

Gordon oli Jõulu eel oma wiimased kirjad Inglismaale saatnud, mis alles peale tema surma sinna jõudsid. Neist kirjadest näeme, et ta surma wastu walmistatud oli. Oma öele kirjutab ta: „Ma olen õnnelik, sest ma tean, et mu Lunastaja elab. — Jumal on mulle armust kinkinud alati temaga ühenduses elada ja ma ootan surma rõõmuga. Ma olen püüdnud oma kohut täita ja waeste inimeste eluforda parandada. Jumal on lastnud mu tööd korda minna ja kui see nüüd Jumala tahtmine on, et ma seda tööd oma werega pean kinnitama, siis teen ma seda rõõmuga. Maailma au ja kiitus on mulle mu elus enam osaks saanud, kui kellegi surelikule maa peal, aga sa tead, kallid õde, et ma seda ilmaški ei ole nõudnud ega armastanud, waid „Kristuse weri, õigus ka, See minu auukuub on, et ma Ses kõlwan Jumalale nüüd Ja kui ma taewa lähen siit.“

Peatsid kõik, kes selle wakra ja waga Gordoni elu loewad, ärata-
tud saame ja ka nii alandlikud ja lahked oma ligimese wastu, nii truupid
ja ilma oma kasupüüdmata ametis ja nii kindlad usus ja Jeesuse järel
käimises olema kui Gordon oli, siis oleks nende ribad kirjutaja suurem
soow täidetud.

„Jeesus Kristus, meie Önnistegija ütleb: „See on minu kazu-
sõna, et teie üks teist peate armastama, nõnda kui mina teid olen ar-
mastanud.“ (Joan. ew. 15, 12.)

„Ja igauks, kes mind tunnistab inimeste ees, teda tahan ma tun-
nistada oma Isa ees, kes taemas on.“ (Matt. 10, 32.)

P a l w e.

Jssand Jeesus, meie täname sind südamest, et sa oma inimeseks
saamise, oma kannatamise ja surma läbi meile ja kõige maailmale önnis-
tust oled teeninud ja walmistanud. Meie täname sind, et sa kõiki waesid
patusid tahad wastu wõtta ja kõigile armu ukse tahad lahti teha, kes
aga tulewad. Sina ei pea lugu misugusest sugust inimene on; jah sa
otsid ise kaugelt ja suurest pimedusest neid, kes on hutatuses. Oh korja
enesele meie rahwa seast, ja kõigist pagana sugu arudest ja keeltest lapsi,
kes usinad on hea tööle ja anna meile ja kõige maailma rahwale seda
armu, et wõiksinde sind teenida tõsises õiguses, wagaduses ja pühitsuses,
nüüd siin häda orus ning seal igaweste. Amen.

P a u l.

Wiiwil: Mis oled sina, armas Jeesus, teinud ?

Mind tõmba Tall, so püha risti alla, Ning oma armastust mo
fisse wala; Et wõin sind elu andjat omaks saada, Ning armastada.
Ma heidan ennast sinu armu sülle; Ei palu muud kui halasta
mo peale. — Oh! ära põlga mind; kes pattu wihtan, So järel
ihtan. Amen.

